

УДК 37.013+378:398.1

UDC 37.013+378:398.1

DOI: [10.31475/ped.dys.2025.38.13](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2025.38.13) ISSN 2309-9127 (print) ISSN 2313-8769 (Online)

АНДРІЙ БАЛЕНДР,

доктор педагогічних наук, професор

(Україна, Хмельницький, Національна академія

Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,

вул. Шевченка, 46)

ANDRII BALENDR,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ukraine, Khmelnytskyi, Bohdan Khmelnytskyi

National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine,

Shevchenko St., 46)

ORCID: [0000-0003-4610-2830](https://orcid.org/0000-0003-4610-2830)

**Спільні стандарти професійної підготовки майбутніх офіцерів прикордонних відомств:
тестування інтероперабельності**

**Common Standards for Professional Training of Future
Border Guard Officers: Testing of Interoperability**

У статті висвітлено особливості дослідження ефективності реалізації програми з визначення рівня інтероперабельності майбутніх офіцерів прикордонних відомств ЄС та України на основі впровадження єдиних освітніх стандартів підготовки, з метою використання набутого досвіду для подальшої інтеграції вітчизняних прикордонних закладів освіти в систему спільної професійної підготовки персоналу прикордонних відомств країн ЄС. Розглянуто досвід проведення загальноєвропейської програми оцінювання рівня інтероперабельності, цикл реалізації якої охоплює етапи: оновлення, впровадження, використання та оцінювання. Методика проведення дослідження побудована на основі застосування двох основних інструментів, а саме: анкети про стан впровадження Уніфікованих програм підготовки прикордонників (далі – УПП) в національні програми підготовки, адресованої прикордонним закладам освіти країн-членів ЄС та онлайн-тестування майбутніх офіцерів-випускних курсів, які вчилися за національними програмами підготовки на основі УПП. Запропонована програма розроблена для оцінювання наскільки УПП інтегровано в національні програми базової підготовки прикордонників, а також для визначення наскільки студенти досягли компетенцій, пов'язаних з інтероперабельністю. Загалом у програмі взяли участь 566 учасників з 22 прикордонних відомств країн-членів ЄС та країн-партнерів FRONTEx. Відповідно до першої частини, було визначено рівень впровадження тематики УПП в програми підготовки закладів освіти. В НАДПСУ він склав 80%, тоді як середній рівень серед країн ЄС – 70%. За результатами тестування курсанти НАДПСУ продемонстрували високий рівень успішності – 89 %, що підтверджує ефективність підготовки українських фахівців з охорони кордону. Автором було проведено аналіз можливості використання цього досвіду з метою його впровадження в систему професійної підготовки персоналу прикордонного відомства України.

Ключові слова: майбутні офіцери, стандарти підготовки, професійна компетентність, країни Європейського Союзу, інтероперабельність.

The article reveals the features of the study to determine the level of interoperability of future border guard officers of the EU and Ukraine based on the implementation of common educational training standards, in order to use the acquired experience for the further integration of the Ukrainian border guard agency into the system of joint professional training of personnel of the border guard agencies of the EU countries. The experience of conducting a pan-European program for assessing the level of interoperability is considered, the implementation cycle of which includes the stages: updating, implementation, use and evaluation. The research methodology is based on the use of two main tools, namely: a questionnaire on the status of the implementation of the interoperability standard in national training programs addressed to border educational institutions of the EU member states and online testing addressed to future officers-graduates who studied under national training programs based on the interoperability standard. The proposed program is designed to assess the extent to which the Common Core Curriculum is integrated into the national basic training programs for border guards, as well as to determine the extent to which students have achieved competencies related to interoperability. In total, 566 participants from 22 border agencies of the EU member states and FRONTEx partner countries took part in the program. According to the first part, the level of implementation of the

Common Core Curriculum topic in the training programs of educational institutions was determined. In the Ukrainian Border Guard Academy, it was 80%, while the average level among EU countries is 70%. According to the testing results, the Ukrainian cadets demonstrated a high level of success - 89%, which confirms the effectiveness of training border guards in Ukraine. The author analyzed the possibility of using this experience with the aim of implementing it into the professional training system of the personnel of the border agency of Ukraine.

Keywords: *future officers, training standards, professional competence, European Union countries, interoperability.*

Вступ / Introduction. Участь персоналу Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) у спільних освітніх ініціативах у співпраці з країнами Європейського Союзу (далі – ЄС), є однією з умов ефективного розвитку та вдосконалення національного прикордонного відомства. Це надає можливість використовувати найкращі інструменти та практики європейських агенцій з охорони кордону, ознайомлюватися з новітніми технологіями у сфері охорони державного кордону, використовувати сучасні форми і методи навчання персоналу з метою покращення професійної підготовки українських прикордонників у співпраці з європейськими правоохоронними відомствами.

Нині, зважаючи на географічні та економічні особливості країн-членів ЄС у питаннях охорони кордонів, оскільки існують різні типи кордонів та різні організаційні структури, відповідно йдеться й про різноманітність систем управління та професійної підготовки у прикордонних відомствах. Наприклад, Україна має всі типи кордонів, тоді як Австрія та Угорщина не мають морських кордонів, а Мальта та Ісландія не мають сухопутних кордонів. Маючи 27 держав-членів, країни ЄС мають різноманітні підходи до охорони кордонів. Існує потреба в гармонізації в цій сфері, особливо, що стосується охорони кордону. Саме тому країни ЄС виступили з ідеєю не замінювати національну систему підготовки персоналу, а створити навчальну систему, яка дозволить прикордонникам з різних країн ефективно працювати разом. Це особливо важливо під час спільних операцій на зовнішніх кордонах, коли представники різних відомств можуть використовувати ідентичні методи, стандарти та термінологію (Annual Activity Report, 2016).

В країнах Європейського Союзу Агенція FRONTEX (Європейська агенція з прикордонної і берегової охорони) відповідає за організацію спільної професійної підготовки особового складу прикордонних відомств, визначення та підтримання стандартів такої підготовки.

Різноманітні проблемні аспекти, що стосуються формування професійної компетентності прикордонників в контексті впровадження міжнародних освітніх стандартів розкрито в дослідженнях О. Діденко, О. Ринденко, В. Ягупова. Питання імплементації передового іноземного досвіду організації іншомовної підготовки фахівців вивчали: Н. Бідюк, О. Нітенко, К. Скиба. Дослідженнями професійної підготовки фахівців з охорони кордонів зарубіжних країн займалися Д. Таушан, І. Яремчук. Сьогодні, система професійна підготовка персоналу прикордонних відомств у країнах ЄС базується на єдиних гармонізованих стандартах: застосування Галузевої рамки кваліфікацій сфери охорони кордону країн ЄС та Уніфікованих програм підготовки прикордонників (далі – УПП) на базовому, середньому та стратегічному рівнях; упровадження спеціалізованих освітніх інструментів і професійно-орієнтованих навчальних курсів; функціонування системи забезпечення якості уніфікованої підготовки; організація навчальних курсів для викладачів прикордонних закладів освіти з методикою викладання дисциплін правоохоронного спрямування. Зазначимо, що мандат Європейської агенції прикордонної та берегової охорони у сфері підготовки визначено в Регламенті 2019/1896 про Європейську прикордонну та берегову охорону (далі – Регламент ЄПБО). У статті 62 Регламенту визначено, що агенція FRONTEX допомагає державам-членам у навчанні національних прикордонників, зокрема шляхом встановлення та подальшого розвитку спільних стандартів навчання та організації програм академічного обміну (Council Regulation, 2019). З цією метою FRONTEX забезпечує постійне оновлення УПП базового рівня для підготовки прикордонників. УПП має на меті сприяти впровадженню найвищих стандартів та найкращих практик у питаннях охорони кордонів.

Водночас, у Регламенті ЄПБО визначено питання реалізації освітньої діяльності у зв'язку з високими вимогами та обов'язками, покладеними на FRONTEX, щодо гарантування безпеки на зовнішніх кордонах. Гармонізація навчальної діяльності створює основу для співпраці та взаємодії та дозволяє проводити спільну діяльність у сфері охорони кордону.

УПП базового рівня сьогодні є основою для всіх інших навчальних ініціатив з професійного розвитку європейських прикордонників. Вона була створена у 2003 році, і з того часу оновлюється кожні п'ять років, щоб країни ефективно реагували на поточну ситуацію на кордонах та потреби у навчанні початкової підготовки прикордонників (Common Core Curriculum, 2022). Розробка та

інтеграція УПП у національні навчальні програми держав-членів, країн-партнерів FRONTEx, а також оцінка національного впровадження контролюються агенцією, відповідно до загального циклу цієї програми, а саме: оновлення, впровадження, використання та оцінювання. Водночас, наші дослідження показують, що наразі немає ґрунтового аналізу визначення ефективності застосування єдиних стандартів підготовки прикордонників у країнах ЄС та України.

Мета та завдання / Aim and Tasks. Метою статті є дослідження ефективності реалізації програми з визначення рівня інтеперабельності майбутніх офіцерів ДПСУ з персоналом прикордонних відомств ЄС на основі впровадження єдиних освітніх стандартів підготовки.

Методи / Methods. Методика проведення загальноєвропейського дослідження була побудована на основі застосування двох основних інструментів, а саме:

1) анкети про стан впровадження УПП в національні програми підготовки, адресованої прикордонним закладам освіти країн-членів ЄС;

2) онлайн-тестування, адресованого студентам випускних курсів, які вчилися за національними програмами підготовки на основі УПП.

Запропонована програма розроблена для оцінювання наскільки УПП інтегровано в національні програми базової підготовки прикордонників, а також для визначення наскільки студенти досягли компетенцій, пов'язаних з інтеперабельністю.

Зібрані дані аналізуються та представлені в заключному звіті FRONTEx, в якому узагальнено національні системи базової підготовки прикордонників в ЄС та в країнах-партнерах FRONTEx. Крім того, базова освіта прикордонників на національному рівні відображається в УПП за професійними компетенціями, визначеними як спільні основні компетентності.

За вимогами програми тестування інтеперабельності, студенти-учасники повинні були перебувати на завершальному етапі або бути нещодавніми випускниками базової підготовки на основі УПП. Усі питання онлайн-тесту базуються на обраних результатах навчання з УПП базового рівня, які відповідають результатам навчання, які дозволяють оцінити ступінь сформованості у студентів компетенцій, пов'язаних з інтеперабельністю.

Концепція дослідження базуються на методологічному поєднанні якісного та кількісного аналізу. Якісний аналіз доповнює кількісне дослідження, щоб гарантувати ретельне дослідження даних, зібраних в рамках тестування. Весь процес дослідження був спланований відповідно до вимог кількісного аналізу, починаючи від цілей методів збору даних і закінчуючи використанням даних, який підвищує загальне розуміння якості, характеристик та значення аналізованого предмета (тобто змісту навчальної програми та впливу необхідних компетентностей для прикордонної охорони). Крім того, метою такого аналізу в рамках програми тестування є підтримка розробки операційних сценаріїв та симуляцій у сфері охорони кордону із застосуванням сучасних технологій та інших можливих вимог до компетенцій пов'язаних з прикордонним контролем.

Результати / Results. Впровадження УПП на національному рівні впливає з положень Регламенту ЄПБО, суттєва роль навчання також підкреслюється в Шенгенському кодексі кордонів (EU Schengen Catalogue on External borders control, 2009) та в Європейській стратегії інтегрованого управління кордонами. Відповідно до Регламенту ЄПБО, головним чином статті 62, та статей 16 та 17 Шенгенського кодексу кордонів (2016/399), держави-члени повинні інтегрувати УПП в національну підготовку та забезпечити, щоб прикордонники були належним чином навченими фахівцями (Council Regulation, 2019). Будучи відповідальними за спільні навчальні програми, FRONTEx оновлює та контролює національне впровадження УПП. З цією метою було створено Програму оцінки інтеперабельності УПП (далі – ПОІ), яку було розроблено для вимірювання того, якою мірою УПП базової підготовки прикордонників в ЄС була інтегрована в національні навчальні програми країн-членів ЄС. Загалом, програму було проведено тричі: у 2009 році для видання УПП 2007 року та у 2013-2015 роках для видання УПП 2012, та у 2019-2020 роках для видання 2017 року. Поточна програма розроблена для оцінки видання УПП 2022 року та виконувалася у 2024 та 2025 році.

Інтеперабельність співробітників прикордонних відомств та берегової охорони різних країн Європи розуміється як їх здатність до виконання професійних обов'язків, яке ґрунтується на компетентностях, необхідних для спільної роботи та навчання у сфері охорони кордону, та повинна формуватися під час їх базової підготовки. У випадку навчання прикордонників, «інтеперабельність» означає їх рівень професійної готовності до спільних дій з представниками іноземних прикордонних відомств. Принципи інтегрованого управління кордонами вимагають, щоб діяльність прикордонників у пунктах пропуску та на «зелених» ділянках була побудована на єдиних стандартах професійної діяльності. У випадку організації спільних прикордонних операцій на зовнішніх кордонах ЄС, учасники повинні мати спільне розуміння, якого можна досягти лише шляхом уніфікації базової підготовки на основі спільно визначених стандартів (Common Core Curriculum, 2022).

На початку цього тисячоліття концепція сумісності широко розглядалася як технічний термін, що описує спосіб спільної роботи машин. Вебстер (2001) звернув на це увагу та почав використовувати концепцію «інтероперабельності», щоб підкреслити людський фактор. Пізніше концепція інтероперабельності була розширена, щоб включити також не лише технічні елементи людської діяльності, так що вона стала значною мірою синонімом «співпраці». Отже, поняття інтероперабельності сфокусовано більше на підготовці персоналу.

Прагнення до інтероперабельності неминуче потребує стандартизованої кваліфікації. У країнах ЄС зрозуміли, що жоден національний орган влади не може самостійно з'ясувати, чи можуть його прикордонні служби взаємодіяти/співпрацювати/кооперувати з прикордонниками з інших держав-членів та країн, асоційованих з Шенгенською угодою. Отже виявилось необхідним забезпечити спільне оцінювання, щоб перевірити цільовий рівень компетенцій для інтероперабельності. Крім того, за допомогою ПОІ агенція FRONTEX отримує цінну інформацію щодо інтересів держав-членів ЄС, закладів освіти та студентів. Різні елементи, засновані на УПП, містять показники для сумісності, навчання, впровадження, можливих втручань, зусиль із забезпечення якості, а також того, як оцінюється УПП.

Дослідження рівня інтераперабельності прикордонників країн-членів ЄС та України

Українське прикордонне відомство з 2010 року активно впроваджує зазначені спільні стандарти професійної підготовки прикордонників. Гармонізація програм підготовки Державної прикордонної служби України з програмами FRONTEX, зважаючи на оновлення ССС базового рівня у 2022 році, передбачала роботу з адаптації національних освітньо-професійних програм до вимог УПП, що охоплювала проведення порівняльного аналізу змісту УПП фахівців з охорони кордону країн ЄС з освітньо-професійною програмою Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (далі – НАДПСУ) (за результатами аналізу у 2019 році констатовано достатньо високий рівень відповідності вітчизняної програми підготовки Уніфікованої програми підготовки, а саме – 77,5 %). Другий етап, а саме – участь у ПОІ, передбачав отримання об'єктивної і точної інформації про ступінь досягнення спільних стандартів, і поширення отриманих даних серед країн ЄС і їхніх закладів освіти. Результати оцінки рівня знань українських прикордонників відповідно до УПП у 2019 році, засвідчили високий рівень професійної компетентності та оперативної інтероперабельності з прикордонниками країн ЄС (Balendr et al., 2019).

В жовтні 2025 року під егідою агенції FRONTEX в НАДПСУ було проведено черговий етап загальноєвропейської Програми оцінки інтероперабельності. Метою програми було визначення відповідності знань персоналу прикордонних відомств ЄС та України вимогам УПП.

Підготовка до проведення онлайн тестування тривала протягом 2024-2025 років і включала роботу в рамках семінарів, щодо порядку проведення онлайн-тестування у відомчих закладах освіти та передбачала:

ознайомлення з технічними особливостями проведення тестування на освітній платформі Virtual Aula Агенції FRONTEX;

узгодження практичних аспектів проведення зазначеного заходу в прикордонних закладах освіти країн-членів ЄС та країн-партнерів агенції FRONTEX;

опрацювання питань роботи у модульному середовищі веб-платформи Virtual Aula, обговорення сценаріїв практичних завдань;

розробку банку питань для тестування за ПОІ та їх переклад на національні мови;

відпрацювання процедури реєстрації учасників тестування у модульному середовищі Virtual Aula, налаштування персоналізованого тестового середовища (рис.1)/

З метою забезпечення репрезентативності вибірки для участі у тестуванні було відібрано 25 курсантів із трьох факультетів НАДПСУ, що дозволило забезпечити різноманітність учасників за спеціалізацією та навчальними профілями. Під час відбору враховано рівень володіння англійською мовою (не нижче рівня B1 за шкалою CEFR), навчальну успішність та мотивацію до участі в міжнародних освітніх проектах. Такий підхід гарантує репрезентативність даних та дає змогу отримати об'єктивні результати оцінювання серед курсантів різних напрямів підготовки. Отримавши доступ до навчальної платформи, де курсанти мали змогу підготуватися до тестування, з менеджером проекту FRONTEX було узгоджено дату та час проведення тестування в НАДПСУ, що дозволило чітко спланувати робочий процес та забезпечити ефективну організацію.

Після того було обговорено деталізовані інструкції та вимоги щодо процедури проведення тестування визначені у специфікаціях FRONTEX. Відповідно до процедури, тестування проводилося в режимі онлайн, із використанням віддаленого Інтернет-доступу до тестової програми, яка зберігається на сервері агенції у модульному середовищі платформи Virtual Aula, із миттєвим автоматичним отриманням результатів тестування після його завершення.

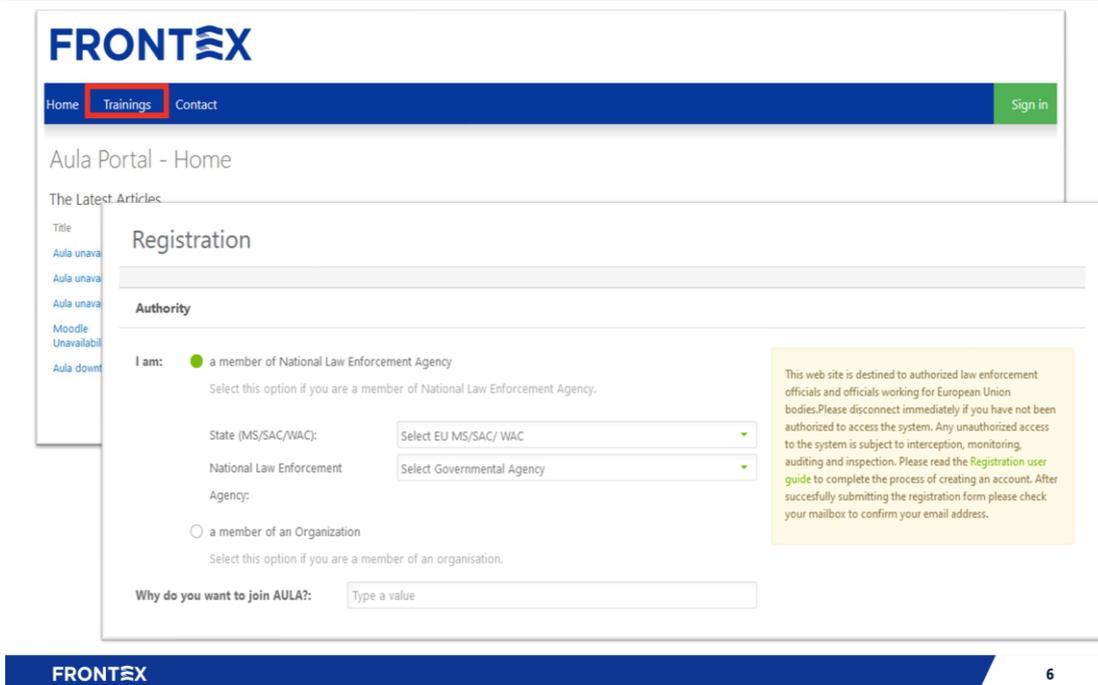

Рис. 1 Створення віртуальних кабінетів учасників програми на веб-платформі Virtual Aula

З метою належної підготовки учасників до онлайн-тестування було проведено п'ять тренувальних сесій, під час яких курсанти ознайомилися з алгоритмом входу до системи, правилами проходження тесту, структурою завдань і вимогами щодо дотримання академічної доброчесності. Перед самим тестуванням також було організовано комплекс заходів, спрямованих на забезпечення максимально комфортних і зрозумілих умов для учасників: перевірено доступ до навчального середовища, надано інструкції щодо користування платформою, проведено консультації щодо можливих технічних питань, а також повторно наголошено на правилах поведінки під час тестування та порядку реагування на непередбачувані ситуації. Завдяки цьому курсанти мали змогу впевнено та безперешкодно пройти тестування, мінімізувавши ризики технічних і організаційних труднощів.

Після узгодження дати онлайн-тестування для проведення заходу було підготовлено аудиторію обладнану сучасними персональними комп'ютерами, навушниками, мультимедійним проектором і стабільним високошвидкісним підключенням до мережі Інтернет. Для гарантування безперебійної роботи системи відділом зв'язку та інформаційних систем було забезпечено окрему лінію Інтернет-з'єднання, проведено технічну перевірку працездатності всіх пристроїв і тестування платформи Virtual Aula агенції FRONTEX. Усі технічні питання та аспекти проведення тестування були ретельно погоджені з IT-спеціалістами НАДПСУ та IT-фахівцями FRONTEX. Відповідні фахівці були заздалегідь поінформовані про всі технічні деталі, брали участь у підготовці та забезпечували безперервну технічну підтримку під час проведення тестування, що гарантувало стабільну роботу модульного середовища та коректне виконання курсантами всіх онлайн-завдань.

Безпосередньо, перед проведенням онлайн-тестування від кожного курсанта було отримано письмову згоду на здійснення фотофіксації, що відповідає вимогам звітності FRONTEX. Для забезпечення належного організаційного та технічного супроводу визначено відповідальних осіб, які контролювали процес тестування від початку до кінця: організаційний супровід, технічне забезпечення та спостереження.

Відповідно до протоколу заходу, перед початком тестування національний координатор програми детально представив учасникам мету проекту, його ключові завдання та очікувані результати. Курсантам наочно та детально було пояснено правила та процедуру проходження програми оцінювання, включно з інформацією про порядок надання зворотного зв'язку, отримання сертифікатів та інші організаційні моменти, що стосуються оцінки їхніх знань та навичок. Усі учасники надали письмову згоду на використання фотографій, зроблених під час тестування.

Для забезпечення прозорості та академічної доброчесності тестування було організовано постійне спостереження за курсантами. Викладачі фахового курсу мовної підготовки та тестування НАДПСУ сліdkували, щоб курсанти не використовували Інтернет, сторонні ресурси або допомогу один одного під час проходження тестування. Наприкінці тестування всі курсанти в обов'язковому

порядку заповнили форми зворотного зв'язку, що дозволило зафіксувати їхні враження, оцінити якість організації та надати рекомендації щодо покращення майбутніх сесій.

Під час засідання було ретельно вивчено та узагальнено отримані результати онлайн-тестування за програмою у прикордонних закладах освіти країн ЄС. Загалом у програмі взяли участь 566 учасників з 22 прикордонних відомств країн ЄС та країн партнерів FRONTEx. Відповідно до першої частини, було визначено рівень впровадження тематики УПП в програми підготовки закладів освіти. В НАДПСУ він склав 80%, тоді як середній рівень серед країн ЄС – 70%.

Особливу увагу приділено аналізу результатів курсантів НАДПСУ, які продемонстрували високий рівень успішності (89 %), що було оцінено департаментом підготовки персоналу FRONTEx як позитивний показник, тоді як середній рівень серед країн ЄС – 80%. Це підтверджує ефективність підготовки українських фахівців з охорони кордону.

Аналізуючи результати тестування за тематикою розділів. Зазначимо, що курсанти НАДПСУ показали високий рівень успішності (90 %) за тематикою «Прикордонна служба» (охорона протяжних ділянок кордону), і трохи нижчу – 80%, за тематикою «Прикордонний контроль», що вважається достатньо високим показником у порівнянні з результатами інших країн-членів ЄС.

Приклад питання за тематикою «Прикордонний контроль» подано на рис. 2.

CULTURAL DIVERSITY

A border check at a border crossing point must be made to a woman who is wearing a <i>niqabi</i> (traditional Islamic clothing). Her face is covered. The Border Guard is a male. What should he do?
<u>Variables:</u> A: He will not allow entry to the country because the person's head is covered. B: In a polite and professional way he will ask the woman to open her face publicly and will proceed with the travel document check. C: In a polite and professional way he will inform the person about the further control; will ask the person to follow him to a special location and will ask a border guard (a woman) to make further checks. D: In a polite and professional way he will inform the person about the further control; will ask the person to follow him to a special location and will make further checks.
Correct answer: C

Рис. 2 Зразок питання онлайн-тестування з визначення рівня професійної іншомовної компетентності

Рівень успішності учасників від НАДПСУ у питаннях володіння англійською мовою для професійних потреб також високий (86 %) тоді як середній рівень серед країн ЄС – 54%.

Зразок питання онлайн-тестування з визначення рівня професійної іншомовної компетентності поданий на рис. 3.

Match the border guard equipment with the second column: what is this equipment used for?

EQUIPMENT	FUNCTIONS
1. Night vision goggles	A Patrolling the border from the air
2. Radar	
3. Thermal vision cameras	B Checking vehicles without opening them
4. Infra-red sensors	
5. X-ray equipment	C Detecting drugs, chemical and explosive materials
6. Carbon dioxide sensors	D Transferring information from one check point to another
7. Radio	
8. Computer database	E Keeping information
9. Internal IT network	
10. Mobile phones	F Communication
11. Dogs	G Providing safety of a border guard
12. Bullet proof jackets	
13. Binoculars	H Patrolling the green border and border surveillance
14. Cross-country vehicles	
15. Helicopters	

Рис. 3 Зразок питання онлайн-тестування з визначення рівня професійної іншомовної компетентності

Усі 25 курсантів НАДПСУ, залучених до участі у тестуванні, продемонстрували позитивні результати з загальним рівнем успішності 89 %, що за оцінкою департаменту підготовки персоналу Агенції FRONTEX є високим показником. По завершенні тестування усі учасники отримали іменні сертифікати FRONTEX.

Аналіз відповідей курсантів дозволив сформулювати перелік питань УПП, які викликали найбільше труднощів у курсантів, для подальшого впровадження європейських стандартів підготовки прикордонників в практику освітнього процесу НАДПСУ

Перелік питань УПП, які викликали найбільше труднощів у курсантів НАДПСУ

1. Основи проведення інтерв'ювання під час здійснення охорони кордону, скринінг та дебрифінг.
2. Повернення, реадмісія, відмова у в'їзді та видворення, процедура надання притулку та статусу біженця, поняття «апатрид», його проїзні документи, легалізація перебування.
3. Стратегія Європейського Інтегрованого Управління Кордонами.
4. Використання баз даних (SIS, Interpol, ARMOR) у прикордонному контролі.
5. Смарт кордони (яка основна мета системи в'їзду-виїзду (EES)).
6. Шенгенський прикордонний кодекс, Шенгенський каталог ЄС: Контроль зовнішніх кордонів і довідник для прикордонників, Візовий кодекс.
7. Міжнародне та європейське прикордонне законодавство.
8. Тероризм, екстремізм, радикалізація та заходи протидії.
9. Керівні принципи щодо спільних мінімальних стандартів охорони кордону.

Обговорення / Discussion. Слово «інтероперабельність» широко використовується в різних контекстах. Його можна умовно розділити на два: технічну інтероперабельності (наприклад, мережі інформаційно-комунікаційних технологій) та людську інтероперабельності (здатність людей працювати разом). ПОІ зосереджується на другому вимірі, на людській інтероперабельності в сенсі здатності працювати оперативно, безпечно та ефективно разом з іншими силами та окремими людьми в галузі охорони кордонів для досягнення загальноприйнятого результату (Miller, 2000).

Інтероперабельність прикордонників можна розглядати у двох вимірах, хоча основні принципи та вимоги до неї є більш-менш однакові. У своєму традиційному (вузькому) значенні прикордонники повинні мати можливість працювати разом у спільних операціях пліч-о-пліч. У ширшому сенсі всі прикордонники працюють разом, навіть коли вони виконують свою власну роботу у своїх пунктах пропуску. Це пояснюється тим, що вся їхня діяльність має узгоджуватися з іншими колегами по всій Європі та бути зрозумілою ним.

Країни-члени ЄС є унікальною сумішшю країн з окремими правовими системами та різними типами національних установ прикордонної охорони. Ефективна співпраця, заснована на довірі, є фундаментальним питанням у забезпеченні безпеки та управління кордонами на зовнішніх кордонах ЄС. Базовий курс УПП є одним з ключових елементів для забезпечення

інтероперабельності осіб, що починається вже на початковому етапі навчання прикордонників.

Вимірювання успішного досягнення інтероперабельності є досить складним завданням. Фактично, її можна чітко оцінити в повному обсязі лише під час виконання завдань разом з іншими в реальних оперативних умовах. ПОІ фактично вимірює, чи отримали прикордонники, які навчалися за УПП потенціал (здатність) до інтероперабельності (Балендр, 2019).

Оцінювання студентів за ПОІ не має на меті вимірювання всього змісту УПП – оцінюються лише компетенції, пов'язані з інтероперабельністю. Так, з одного боку, оцінювання всього УПП вимагатиме величезних ресурсів: не все можна оцінити онлайн, оцінювання займе багато часу, і, як згадувалося вище, національні обставини дуже різняться. З іншого боку, зосередження на інтероперабельності є значною підтримкою для національних прикордонних відомств: оцінювання здатності до інтероперабельності – це те, що країни не можуть зробити самостійно – це потрібно робити разом з іншими країнами. Жодне окреме національне відомство не може самостійно перевірити, чи здатні його прикордонники оптимально співпрацювати з колегами з інших країн-членів ЄС, або з Постійним корпусом FRONTEX. Саме тут застосовується ПОІ, надаючи спільний, стандартизований інструмент вимірювання, заснований на компетенціях, пов'язаних з інтероперабельністю.

Висновки / Conclusions. Представлена організація онлайн-тестування за Програмою оцінки інтероперабельності агенції FRONTEX в НАДПСУ містить важливі для системи професійної підготовки особового складу ДПСУ висновки, які потребують впровадження в освітній процес прикордонних закладів освіти. З викладеного можна зробити висновок, що для організації системи ефективної підготовки прикордонників України та її адаптації до вимог країн-членів ЄС, необхідно глибше вивчити питання підвищення рівня інтероперабельності у процесі професійної підготовки. Запропонований в статті досвід проведення загальноєвропейської програми оцінювання рівня інтероперабельності описує загальний цикл реалізації програми, а саме: оновлення, впровадження, використання та оцінювання. Методика проведення дослідження побудована на основі застосування двох основних інструментів, а саме: анкети про стан впровадження УПП в національні програми підготовки, адресованої прикордонним закладам освіти країн-членів ЄС та онлайн-тестування, адресованого студентам-випускним курсів, які вчилися за національними програмами підготовки на основі УПП. Запропонована програма розроблена для оцінювання наскільки УПП інтегровано в національні програми базової підготовки прикордонників, а також для визначення наскільки студенти досягли компетенцій, пов'язаних з інтероперабельністю.

Загалом у програмі взяли участь 566 учасників з 22 прикордонних відомств країн-членів ЄС та країн-партнерів FRONTEX. Відповідно до першої частини, було визначено рівень впровадження тематики УПП в програми підготовки закладів освіти. В НАДПСУ він склав 80%, тоді як середній рівень серед країн ЄС – 70%. За результатами тестування курсанти НАДПСУ продемонстрували високий рівень успішності – 89 %. Це підтверджує ефективність підготовки українських фахівців з охорони кордону. Перспективами подальших наукових розвідок вважаємо дослідження та узагальнення досвіду розвитку навичок інтероперабельності у системі підготовки українських прикордонників.

Список використаних джерел і літератури:

Балендр, А. (2019). Гармонізація загально-європейських стандартів підготовки фахівців з охорони кордону: український досвід. *Педагогічний дискурс*, 26, 27–31. [in Ukrainian]

Балендр, А. (2018). Уніфікована програма базового рівня для підготовки фахівців з охорони кордону країн Європейського Союзу. *Педагогічний дискурс*, 25, 9–14. Взято з <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2018.25.02> [in Ukrainian] [in Ukrainian]

Balendr, A., Komarnytska, O., & Bloschynskyi, I. (2019). Ukrainian border guards interoperability assessment in the framework of common European border guard standards implementation. *Advanced Education*, 12, 35–43. Retrieved from doi: 10.20535/2410-8286.128196 [in English]

Council Regulation (EC) No 2019/1896 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union, Official Journal of the European Union L 349/ 25.11.2019. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:349:0001:0011:EN:PDF> [in English]

Common Core Curriculum for Border Guard Basic training in the European Union (CCC 2022). Warsaw: Rondo ONZ 1. [in English]

EU Schengen Catalogue on External borders control, Return and readmission, Recommendations and best practices, Council document No 7864/09 of 19 March 2009. Retrieved from <https://www.statewatch.org/news/2010/feb/eu-frontex-branches-study-final-report.pdf> [in English]

Frontex Annual Activity Report (2016). Warsaw, Poland: European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union. Retrieved from <http://www.statewatch.org/news/2017/aug/eu-Frontex-activity-report-2016.pdf> [in English]

Miller, P. (2000). Interoperability: What Is It and Why Should I Want It? Ariadne. Retrieved from <http://www.ariadne.ac.uk/issue24/interoperability> [in English]

Nikkanen, P., Törmäkangas, K., Kupari, P., Malin, A., Välijärvi, J., Valkonen, S., & Niilo-Rämä, M. (2009). CCC / IAP Common Core Curriculum Measurement System / Interoperability Assessment Programme. Final Report. Frontex Agency. [in English]

Webster, J. 2001. Co-operability is catching on. Read: January 25th, 2009. Retrieved from http://www.snwonline.com/storageinsider/co-operability_07-23-2001.asp [in English]

References:

Balendr, A. (2019). Harmonizatsiia zahalno-yevropeiskykh standartiv pidhotovky fakhivtsiv z okhorony kordonu: ukrainskyi dosvid [Harmonization of all-European Standards for Training Border Guards: Ukrainian Experience]. *Pedahohichnyy dyskurs – Pedagogical Discourse*, 26, 27–31. [in Ukrainian]

Balendr, A. (2018). Unifikovana prohrama bazovoho rivnia dlia pidhotovky fakhivtsiv z okhorony kordonu krain Yevropeiskoho Soiuzu [Unified Basic Level Program for Training Border Guards of the European Union Countries]. *Pedahohichnyy dyskurs – Pedagogical discourse*, 25, 9–14. Retrieved from <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2018.25.02> [in Ukrainian]

Balendr, A., Komarnytska, O., & Bloschynskyi, I. (2019). Ukrainian border guards interoperability assessment in the framework of common European border guard standards implementation. *Advanced Education*, 12, 35–43. Retrieved from doi: 10.20535/2410-8286.128196 [in English]

Council Regulation (EC) No 2019/1896 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union, Official Journal of the European Union L 349/ 25.11.2019. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:349:0001:0011:EN:PDF> [in English]

Common Core Curriculum for Border Guard Basic training in the European Union (CCC 2022). Warsaw: Rondo ONZ 1. [in English]

EU Schengen Catalogue on External borders control, Return and readmission, Recommendations and best practices, Council document No 7864/09 of 19 March 2009. Retrieved from <https://www.statewatch.org/news/2010/feb/eu-frontex-branches-study-final-report.pdf> [in English]

Frontex Annual Activity Report (2016). Warsaw, Poland: European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union. Retrieved from <http://www.statewatch.org/news/2017/aug/eu-Frontex-activity-report-2016.pdf> [in English]

Miller, P. (2000). Interoperability: What Is It and Why Should I Want It? Ariadne. Retrieved from <http://www.ariadne.ac.uk/issue24/interoperability> [in English]

Nikkanen, P., Törmäkangas, K., Kupari, P., Malin, A., Välijärvi, J., Valkonen, S., & Niilo-Rämä, M. (2009). CCC / IAP Common Core Curriculum Measurement System / Interoperability Assessment Programme. Final Report. Frontex Agency. [in English]

Webster, J. 2001. Co-operability is catching on. Read: January 25th, 2009. Retrieved from http://www.snwonline.com/storageinsider/co-operability_07-23-2001.asp [in English]

Дата надходження статті: «17» листопада 2025 р.

Стаття прийнята до друку: «09» грудня 2025 р.

Балендр Андрій – заступник начальника відділу спеціальної підготовки – начальник центру мовної підготовки та тестування Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктор педагогічних наук, професор

Balendr Andrii – Deputy Head of the Special Training Department – Head of the Language Training and Testing Center of the Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ця стаття поширюється на умовах ліцензії

Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

Цитуйте цю статтю як:

Балендр, А. (2025). Спільні стандарти професійної підготовки майбутніх офіцерів прикордонних відомств: тестування інтеперабельності. *Педагогічний дискурс*, 38, 93–101. doi: [10.31475/ped.dys.2025.38.13](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2025.38.13).

Cite this article as:

Balendr, A. (2025). Common Standards for Professional Training of Future Border Guard Officers: Testing of Interoperability. *Pedagogical Discourse*, 38, 93–101. doi: [10.31475/ped.dys.2025.38.13](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2025.38.13).